

jumătatea secolului al XVII-lea. În cele din urmă am descoperit unele trăsături comune între manuscrisul lexiconului din codicele Sturdza și alte câteva manuscrise care s-au dovedit a fi opera unuia și aceluiași autor. Dintre manuscrisele care fac obiectul acestei constatări amintesc aici manuscrisul de sub nr. 1570 din Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, scris în limba slavă și română¹. Prezint câteva fapte în sensul afirmației că manuscrisele 312 și 1570 aparțin aceluiași autor.

a) Articolul *БОРОМЛАН*, inexistent în lexiconul lui Berînda, explicat în lexiconul din manuscrisul 312 prin «ereticii, cumu-s papistașii și armenii» (f. 52^v) datorează această explicație contextului din manuscrisul 1570, unde același autor a folosit expresii ca acestea: «Pentru eresurile lătenești» (f. 25^v); «Eresurile rimlenești, carele le luoră de la... armeni» (f. 34^v); «De eresurile armeneste» (f. 59^v).

b) O serie de articole din lexiconul lui Berînda, traduse cu fidelitate în lexiconul lui Mardarie, se întâlnesc și în lexiconul din codicele Sturdza, cu deosebirea însă că, aici, ele sînt dublate de sinonime. Dăm doar trei exemple:

Articolele în lexiconul lui Berînda	Traducerea în ms. lui Mardarie	Traducerea în ms. din codicele Sturdza
ЖЕЛѦКЪ = <i>testudo</i> , ЧЕРПАХА	broască țestoasă	broască țestoasă, <i>melciu</i>
ЗАВНСТКО = НЕСКЪДСТКО	pizma, pizmătorie	zavistie, <i>băsăuri</i>
УСНОКАХЪ = СГОРНТОКАЛЕМЪ	zidiu	am urzit, <i>am temeiat</i>

Sinonimele folosite în traducerea acestor trei articole (*melciu*, *băsău*, *am temeiat*) aflate în lexiconul din manuscrisul 312, nu însă și la Mardarie, provin tot din contextul manuscrisului 1570; ele figurează aici ca glose introduse de traducătorul textului slav, cu scopul vădit de a face cât mai clară explicația cuvîntului slav (din coloana stîngă a manuscrisului). Iată și această situație în cele ce urmează:

Manuscrisul 1570	Cuvîntul în contextul slav (col. din stînga)	Traducerea cuvîntului (col. din dreapta)	Glosa adăugată la traducerea cuvîntului
f. 52 ^r	ЖЕЛѦКЪ	melci	<i>sau broască țestoasă</i>
f. 140 ^r	ЗАВНСТЪ	pizma	<i>băsăul</i>
f. 26 ^v	УСНОКАЕТЪ	urzește	<i>temeiază</i>

Zeci de articole aflate în situația acestora, la care se adaugă și particularități lingvistice și de grafie, comune manuscriselor 312 și 1570, constituie dovezi sigure că ambele manuscrise au fost întocmite de una și aceeași persoană.

Această constatare ne oferă cheia, atît de necesară, pentru rezolvarea problemelor de mai sus, care au preocupat, la sfîrșitul secolului trecut, pe Hasdeu,

¹ O culegere de texte religioase, în care se duce lupta pentru apărarea credinței ortodoxe față de numeroasele erezii, combătute cu înverșunare.